

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

PATRICIJA ČESEN

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA SOCIOEKONOMSKEGA STANJA IN RAZVOJNIH
MOŽNOSTI GORENJSKE**

Ljubljana, november 2010

PATRICIJA ČESEN

IZJAVA

Študentka Patricija Česen izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Irene Ograjenšek, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne_____ Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PREDSTAVITEV GORENJSKE REGIJE	2
1.1 GORENJSKA REGIJA	2
1.2 OBČINA KRANJ	3
2 ANALIZA SOCIOEKONOMSKEGA STANJA GORENJSKE REGIJE	4
2.1 UVODNA POJASNILA	4
2.2 ANALIZA EKONOMSKEGA STANJA	5
2.2.1 Regionalni bruto domači proizvod	5
2.2.2 Regionalna bruto dodana vrednost	6
2.2.3 Gospodarske družbe	7
2.2.4 Rezultati poslovanja družb	8
2.2.5 Rezultati poslovanja samostojnih podjetnikov	9
2.3 ANALIZA SOCIALNEGA STANJA	9
2.3.1 Trg dela	9
2.3.1.1 Delovno aktivno prebivalstvo	10
2.3.1.2 Registrirane brezposelne osebe in stopnja registrirane brezposelnosti	11
2.3.2 Izobraževanje	13
2.3.2.1 Študenti terciarnega izobraževanja	13
2.3.2.2 Diplomanti terciarnega izobraževanja	13
2.4 RAZVOJNE MOŽNOSTI GORENJSKE	14
2.4.1 INDEKS RAZVOJNE OGROŽENOSTI – IRO	14
2.4.2 REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM	16
2.4.2.1 Regionalni razvojni program Gorenjske	16
2.4.2.2 Program razvoja podeželja	17
3 SWOT ANALIZA	18
3.1 SWOT ANALIZA GORENJSKE REGIJE	18
3.2 PREDLOGI RAZVOJNIH USMERITEV	19
SKLEP	21
LITERATURA IN VIRI	22

KAZALO SLIK

Slika 1: Grafični prikaz gibanja bruto dodane vrednosti v mio EUR za obdobje 2000–2007	7
Slika 2: Število diplomantov na 1.000 prebivalcev, Gorenjska in Osrednjeslovenska, 2000–2009	14
Slika 3: Indeks razvojne ogroženosti slovenskih statističnih regij za obdobje 2007–2013	15

KAZALO TABEL

Tabela 1: Regionalni BDP/preb. v EUR, tekoče cene, Slovenija, indeksi s stalno osnovo in verižni indeksi za obdobje od 2000 do 2007	5
Tabela 2: Primanjkljaji in viški na trgu dela, Gorenjska, 2010	10
Tabela 3: Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za gorenjsko regijo	18

UVOD

Ekonomsko stanje regije racionalizira njeno gospodarsko razvitost in družbeno blaginjo, socialno stanje pa je z ekonomskim tesno povezano, saj gospodarska razvitost regije pomeni tudi ugoden socialni položaj njenih prebivalcev. Različne raziskave tako doma kot po svetu ugotavljajo, da ima socioekonomski položaj prebivalstva močan vpliv na njihovo zdravje (Poročilo o razvoju 2010, 2010, str. 55). Za analizo gorenjske regije sem se odločila, ker prihajam iz Kranja in mi je omenjena regija najbolj poznana. Ker v tej regiji želim tudi ostati, me je zanimalo, v katero smer gre njen razvoj in kaj še lahko stori za večji napredek. Poleg tega je pomembno, da nudi vzpodbudno okolje za izobraževanje mladih in zaposlitev, v kateri bodo ljudje lahko uporabili pridobljeno znanje.

Namen diplomskega dela je analizirati socialno in ekonomsko stanje gorenjske regije z izbranimi kazalniki in dopolniti analizo s primerjavo preučevane regije z najrazvitejšo slovensko regijo. Prav tako je njen namen analizirati razvojne možnosti Gorenjske in njene bodoče usmeritve.

Cilj diplomskega dela je s pomočjo analize socioekonomskega stanja ugotoviti, ali sodi Gorenjska med bolj razvite ali manj razvite slovenske regije in kakšne razvojne možnosti ima Gorenjska v prihodnosti ter na podlagi ugotovitev oblikovalcem razvojne politike podati smernice za oblikovanje bodočih razvojnih programov.

K diplomskemu delu sem pristopila na deduktiven način, saj sem najprej podala splošen opis regije, nato pa sem jo podrobneje analizirala. Izbrane kazalnike sem opisala, prav tako tudi vse uporabljene metode raziskovalnega dela in pri tem uporabila deskriptivno metodo dela. Tekom analize sem podatke Gorenjske primerjala z osrednjeslovensko regijo, kjer sem uporabila komparativno metodo. Pri podajanju sklepov in ugotovitev opravljene analize sem uporabila sintetično metodo, kjer sem strnila ugotovitve analize.

Diplomsko delo vsebuje štiri sklope. V prvem opisujem gorenjsko regijo in občino Kranj, saj le-ta predstavlja upravno središče Gorenjske.

V drugem sklopu sledi analiza ekonomskega stanja z izbranimi kazalniki, kot so bruto domači proizvod na prebivalca in bruto dodana vrednost po dejavnostih. Analizo nadaljujem z gospodarskimi družbami in samostojnimi podjetniki. Vse dobljene izračune primerjam z osrednjeslovensko regijo, da bi na ta način ugotovila, na katerem področju Gorenjska najbolj zaostaja za najbolj razvito regijo.

V tretjem sklopu analiziram stanje na področju trga dela, kjer sem si izbrala kazalnike o delovno aktivnem prebivalstvu, registriranih brezposelnih osebah in povprečnih mesečnih plačah po dejavnostih. Na področju izobraževanja analiziram podatke o študentih in diplomantih terciarnega izobraževanja ter stanje primerjam z osrednjeslovensko regijo. Zaključim s SWOT matriko, v kateri strnem temeljne ugotovitve analize.

V četrtem sklopu predstavim indeks razvojne ogroženosti in Regionalni razvojni program Gorenjske, vključno s podeželjem.

1 PREDSTAVITEV GORENJSKE REGIJE

1.1 GORENJSKA REGIJA

Gorenjska je ena izmed 12 statističnih regij in je z 2.136 km² šesta največja slovenska statistična regija. Leži na SZ Slovenije in na severu meji na Avstrijo, na zahodu na Italijo in goriško regijo, na vzhodu na Savinjsko ter na jugu na Osrednjeslovensko. Pokrajina je skoraj v celoti alpskega značaja, saj gorski svet predstavlja kar 70 % površine Gorenjske in je deloma zaščiten kot narodni park.

Gorenjsko sestavlja 18 občin: Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas – Poljane, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri, Žirovnica. Upravno središče Gorenjske je Kranj, kjer je tudi največja gostota poseljenosti. Največ površine zavzema občina Bohinj, najmanj pa občina Naklo.

Regija je prometno dobro povezana z ostalo Slovenijo, saj preko nje poteka avtocestni in železniški križ. Avtocest je skupno 41,7 km, železnic pa 79 km. Na Brniku se nahaja glavno slovensko letališče (Letališče Jožeta Pučnika), v Lescah pa se nahaja športno letališče.

Najbolj obiskane turistične destinacije na Gorenjskem so Julijske Alpe, občina Bled, Kranjska Gora in Bohinj, ki jih letno obišče 81,8 % vseh turistov, njihov obisk pa povprečno traja 2,92 dni. Med tujimi turisti prevladujejo državljani Nemčije (21,4 %), Italije (12,5 %) in Velike Britanije (9,8 %).

Po številu prebivalcev Gorenjska predstavlja 9,91 % celotnega prebivalstva Slovenije. 40 % prebivalcev živi v urbanih središčih, med njimi največ v Kranju, Jesenicah, Tržiču, Radovljici in Škofji Loki. Tu je hkrati tudi največja gostota poselitve, prav tako pa se iz teh območij več prebivalcev izseli kot priseli. Gorenjska je v letu 2008 beležila pozitiven naravni prirast in je bila ena izmed treh regij, v katerih je bila rodnost višja od državnega povprečja, stopnja umrljivosti pa nižja od državnega povprečja. Delež mladega prebivalstva (15 %) je bil najvišji v državi, a je bil še vedno za 1,4 odstotne točke nižji od deleža starejšega prebivalstva. V zgornji Gorenjski, natančneje v Kranjski Gori, Radovljici, Bohinju, Žirovnici, na Bledu in na Jezerskem je starostna struktura manj ugodna, saj indeks staranja presega slovensko povprečje.

Izobrazbena struktura prebivalstva Gorenjske je v primerjavi s slovenskim povprečjem boljša, v gospodarskih družbah pa slabša. Število študentov in diplomantov narašča, vendar je struktura vpisa študentov po posameznih strokah neustrezna. Prevladujejo vpisi na management, ekonomijo in pravo, najmanj pa je vpisa na turistično smer.

Gorenjska v gospodarskem smislu počasi prehaja iz industrijske v storitveno družbo, saj se trend upadanja zaposlenosti v industriji nadaljuje, povečuje pa se število zaposlenih v poslovnih storitvah, gostinstvu, gradbeništvu in prometu. Po ustvarjenih čistih prihodkih od prodaje Gorenjska zaostaja za slovenskim povprečjem, kar ima za posledico tudi podpovprečno dodano vrednost na zaposlenega in nižjo povprečno plačo na zaposlenega od slovenskega povprečja. Še posebej zaskrbljujoče je dejstvo, da gorenjski BDP narašča s počasnejšo rastjo kot slovenski BDP, kar dolgoročno za regijo pomeni stagniranje na področju gospodarskega razvoja. Največ podjetij s tujim kapitalom je prisotnih v panogi gradbeništva, ki jih ustanavljajo predvsem gradbeni delavci iz Albanije in drugih balkanskih držav, vendar pa so največji delodajalci prisotni v proizvodni dejavnosti, ki so hkrati tudi najuspešnejši.

1.2 OBČINA KRANJ

Kranj je regionalno središče gorenjske regije in po velikosti četrto slovensko mesto. Prav tako je mesto gospodarsko, zaposlitveno, trgovsko, prometno, izobraževalno, kulturno in športno središče Gorenjske. Na vzhodu meji z občinama Šenčur in Preddvor, na severu meji z občinami Tržič, Naklo, Radovljica in Bohinj, na jugozahodu z Železniki in Škofjo Loko ter na Jugovzhodu z osrednjeslovensko regijo in občino Medvode. Vpliv na razvoj Kranja ima tudi neposredna bližina Ljubljane, ki se nahaja v najrazvitejši slovenski regiji.

Kranj meri 150,9 km², sestavlja ga 49 naselij, po številu prebivalcev pa so največja Kranj, Britof, Hrastje in Kokrica, kjer živi 76 % vseh prebivalcev. Gostota poselitve znaša 360 preb./km², kar presega gorenjsko (95 preb./km²) in slovensko povprečje (101 preb./km²).

Kljub osrednji ravninski ter prometno gospodarsko obremenjeni legi je v občini Kranj velik del zavarovanih območij narave, gozdov in območij Natura 2000; slednja zavzemajo 19,4 % občine. Največje zavarovano območje po površini je spominski park Udinboršt. Na obremenjenost okolja največ vplivajo gospodarstvo, kmetijstvo, turizem, rekreacija in promet. Kmetijstvo na Kranjsko-Sorškem polju negativno vpliva na tla, podzemne vode in zrak, tu pa se nahajajo pomembne zaloge vode ne le za Kranj, temveč tudi za osrednjo Slovenijo. Negativni vpliv gospodarstva se kaže v hrupu in občasnih neprijetnih vonjavah, kar je posledica izpuščanja snovi v vodo in zrak. To ima za posledico tudi onesnaženost reke Save. Hrup in onesnaženja zraka ne povzroča le gospodarstvo, ampak tudi promet, ki je največji povzročitelj hrupa.

Kranj ima kot izobraževalno središče 2 srednješolska centra; višješolske programe ponujata 2 zasebnika, edini nosilec rednega visokošolskega izobraževanja pa je Fakulteta za organizacijske vede, Univerza v Mariboru. Tudi na področju izobraževanja odraslih je poleg Ljudske univerze razvita tudi zasebna ponudba izobraževanja.

Stopnja registrirane brezposelnosti se je do leta 2008 zniževala, od konca leta 2008 pa se zvišuje. Tako je bilo konec decembra 2008 v občini Kranj brezposelnih 1.628 oseb, kar

predstavlja 35,8 % brezposelnih v regiji. Med brezposelnimi prevladujejo ženske (51,5 %), starejši od 50 let (39,9 %) in dolgotrajno brezposelne osebe (33,8 %).

Med gospodarskimi panogami prevladuje predelovalna industrija, ki ustvari 60 % vseh prihodkov. Tu gre predvsem za dejavnost predelave gume, elektrotehnično industrijo in telekomunikacije. Nasprotno pa je delež storitev v primerjavi z drugimi regionalnimi središči v državi nizek. Med gospodarskimi družbami glede na velikost prevladujejo mikro podjetja (94 %), v katerih je zaposlenih le 23 % vseh zaposlenih; velikih podjetij pa je 2 %, v katerih je zaposlenih 53 % vseh zaposlenih. Iz tega lahko sklepamo, da gre v Kranju za veliko odvisnost delovnih mest od velikih družb.

V Kranju kot regijskem središču deluje nekaj pomembnih kulturnih ustanov, med njimi Gorenjski muzej Kranj, Osrednja knjižnica Kranj, Prešernovo gledališče Kranj in Zgodovinski arhiv Gorenjske. Osrednja knjižnica Kranj je splošna knjižnica, ki deluje na širšem območju Gorenjske, poleg tega pa je tudi ena izmed desetih slovenskih osrednjih območnih knjižnic. Prešernovo gledališče Kranj je največje profesionalno gledališče na Gorenjskem in je eno izmed osrednjih slovenskih gledališč. Med njegovimi nalogami je tudi skrb za razvoj slovenske dramatike in kulturno vzgojo mladih.

Prevladujoča kmetijska panoga je govedoreja (82 % vseh kmetij), z ekološkim kmetovanjem pa se ukvarja le 7 kmetij. Povprečna velikost družinske kmetije znaša 6,77 ha. Večjih kmetij od 20 ha je 8. Od vseh kmetijskih zemljišč v uporabi največji delež predstavljajo travniki in pašniki (56,4 %), najmanjši delež njivskih površin pa predstavlja gojenje zelenjave (1,7 %). 60 % gospodarjev kmetij je starih 62 let in več, za njih je značilna tudi slaba izobrazbena struktura.

2 ANALIZA SOCIOEKONOMSKEGA STANJA GORENJSKE REGIJE

2.1 UVODNA POJASNILA

Analizo pričnam z ekonomskim stanjem, kjer bom uporabila regionalni bruto domači proizvod na prebivalca in regionalno bruto dodano vrednost po dejavnostih. Nato predstavim značilnosti gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov, glede na velikost, dejavnost in občino. V nadaljevanju gorenjsko primerjam z ostalimi regijami.

V drugem delu analize preučujem socialno stanje regije, in sicer s kazalniki, ki se nanašajo na področje trga dela in na izobraževanje. Na trg dela se nanašajo naslednji kazalniki:

- delovno aktivno prebivalstvo,
- registrirane brezposelne osebe in stopnja registrirane brezposelnosti,
- povprečne mesečne bruto plače po dejavnostih.

Na področju izobraževanja nadaljujem analizo z naslednjimi kazalniki:

- študenti terciarnega izobraževanja po statistični regiji stalnega prebivališča, vrsti programa, načinu študija in spolu;
- diplomanti terciarnega izobraževanja po statistični regiji stalnega prebivališča.

Analiza je primerjalna; kot osnovo za primerjavo sem si izbrala osrednjeslovensko regijo, ker je najrazvitejša slovenska regija.

2.2 ANALIZA EKONOMSKEGA STANJA

2.2.1 Regionalni bruto domači proizvod

Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca nam pokaže rezultate ekonomske dejavnosti, dosežene v posameznih teritorialnih enotah v določenem obdobju. S tem kazalnikom ugotavljamo tudi razlike v ekonomski moči in razvitosti dveh ali več regij med seboj.

Za medsebojno primerjavo regij, ki so teritorialno različno velike, uporabljamo kazalnik BDP na prebivalca, ki kaže življenjsko raven prebivalcev obravnavane regije. Razlikovati je potrebno med krajem dela in krajem bivanja. Na območjih z visokim deležem dnevnih migrantov je lahko BDP na prebivalca zelo visok, vendar nizek v okoliških regijah, čeprav je zanje značilna visoka kupna moč gospodinjstev in visoki razpoložljivi dohodki prebivalstva. Pri regionalnem BDP upoštevamo le BDP v regiji, kjer oseba dela. BDP v regijah, kjer je število zaposlenih oseb, ki v regiji delajo, večje kakor število oseb, ki v regiji živijo, je zato večji od kupne moči prebivalstva v teh regijah (Pečar, 2008, str. 27).

Tabela 1: Regionalni BDP/preb. v EUR, tekoče cene, Slovenija, indeksi s stalno osnovo in verižni indeksi za obdobje od 2000 do 2007

Leto / Regija	Gorenjska			Osrednjeslovenska		
	BDP /preb.	Indeks s stalno osnovo	Verižni indeks	BDP /preb.	Indeks s stalno osnovo	Verižni indeks
2000	9.512	100,00	/	15.038	100,00	/
2001	10.135	106,55	106,55	16.012	106,48	106,48
2002	10.804	113,58	106,60	17.240	114,64	107,67
2003	11.182	117,56	103,50	18.586	123,59	107,81
2004	11.635	122,32	104,05	19.504	129,70	104,94
2005	12.258	128,87	105,35	20.600	136,99	105,62
2006	13.041	137,10	106,39	22.322	148,44	108,36
2007	14.497	152,41	111,16	24.600	163,59	110,21

Vir: Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca, tekoče cene, Slovenija, letno.

Od leta 2000 se je BDP/preb. na Gorenjskem povečal za 52,41 % in je v letu 2007 znašal 14.497 EUR/preb. Največje povečanje BDP-ja je bilo leta 2007, ko se je le-ta povečal za

11,16 % glede na prejšnje leto. Najmanjši porast BDP-ja je opaziti v letu 2003, ko se je glede na predhodno leto povečal za 3,50 %.

Najrazvitejša slovenska regija glede na kazalec BDP/preb. je Osrednjeslovenska. BDP/preb. se je tako v preučevanem obdobju povečal za 63,59 % in je v letu 2007 znašal 24.600 EUR/preb. Če primerjam bazne indekse Gorenjske in Osrednjeslovenske v letu 2007, pridem do ugotovitve, da je bil BDP/preb. Osrednjeslovenske višji za 7,34 %. Med leti lahko opazimo višjo rast osrednjeslovenskega BDP-ja, le v zadnjem preučevanem letu je rast gorenjskega BDP-ja višja od osrednjeslovenskega za 0,95 indeksnih točk, vendar je BDP/preb. Osrednjeslovenske od Gorenjske višji za 69,69 %. Pri analizi preučevanega kazalnika sem ugotovila, da je najmanj razvita regija pomurska regija, od katere je BDP/preb. Gorenjske regije višji za 29,90 %.

Nadaljnja analiza pokaže, da se Gorenjska uvršča na 7. mesto glede na kazalnik BDP/preb., kar pomeni, da se že nahaja v drugi polovici slovenskih regij, ki so po BDP/preb. slabše razvite. Leto poprej je bila namreč mesto višje in se je uvrščala med razvitejše regije. Relevantnimi podatki so zbrani v Tabeli 1.1 (Priloga 1).

2.2.2 Regionalna bruto dodana vrednost

Pri izračunavanju regionalnih bruto dodanih vrednosti (v nadaljevanju BDV) je temeljni problem v tem, da za subjekte, katerih enote poslujejo v dveh ali več regijah, ni neposrednih podatkov po regijah. Celotna BDV je tako izračunana v regiji, kjer je sedež subjekta. Kazalnik regionalna BDV po dejavnostih pokaže, katera dejavnost je največ prispevala k BDV gorenjske regije, izračuni baznih ter verižnih indeksov pa pokažejo gibanje vrednosti po dejavnostih. Primerjava Gorenjske z ostalimi regijami pokaže, v katerih dejavnostih Gorenjska zaostaja za razvitejšimi regijami.

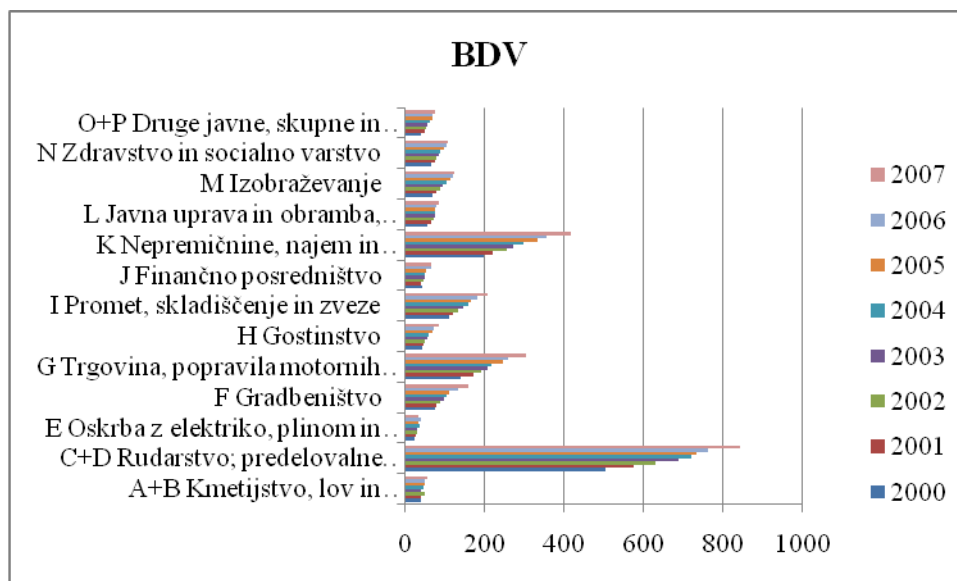
V Sliki 1.1 (Priloga 1) prikazujem strukturo po dejavnostih za Gorenjsko, iz katere je razvidno, da je k bruto dodani vrednosti največ pripomogla dejavnost, ki jo Standardna klasifikacija dejavnosti označuje kot C+D, kamor sodijo rudarstvo in predelovalne dejavnosti. V letu 2007 je znašal ta delež 33 %, v preučevanem obdobju pa je bil najvišji leta 2003, ko je znašal 36,50 %. Sledijo nepremičnine, najem in poslovne storitve (17 %), trgovina, popravila motornih vozil (12 %), najmanj pa je k bruto dodani vrednosti pripomogla oskrba z elektriko, plinom in vodo (1 %).

Podobna struktura je prisotna tudi v vseh ostalih slovenskih statističnih regijah, ki so manj razvite od Gorenjske, v bolj razvitih regijah pa k bruto dodani vrednosti največ prispevajo nepremičnine, najem in poslovne storitve (Osrednjeslovenska) ali promet skladiščenje in zveze (Obalno-kraška). Za obe omenjeni regiji je značilno, da imata strateško pomembno geografsko lego, saj je Ljubljana kot glavno mesto, hkrati tudi center poslovnih storitev in Luka Koper v obalno-kraški regiji najpomembnejše slovensko pristanišče.

V Sliki 1 prikazujem BDV za Gorenjsko za vsa preučevana leta. Iz nje izhaja, da se je vrednost dejavnosti C+D (rudarstvo in predelovalne dejavnosti), ki zavzema največji delež

bruto dodane vrednosti v obdobju od 2000 do 2007 povečala za 66,87 %, ko je znašala 841.000.000 EUR, v primerjavi z letom 2000, ko je znašala 504.000.000 EUR. V povprečju je v preučevanem obdobju opaziti počasnejše naraščanje vrednosti dejavnosti C+D, izjema je zadnje leto, ko se je glede na predhodno leto vrednost povečala za 10,37 %. Največji dvig vrednosti je bil v dejavnosti trgovine in popravil motornih vozil, katere vrednost se je v obdobju povečala za 117,86 %, najmanjši dvig pa je bil pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo, saj je bilo povečanje 1,50 %.

Slika 1: Grafični prikaz gibanja bruto dodane vrednosti v mio EUR za obdobje 2000–2007

Vir: Regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih v osnovnih cenah, tekoče cene, Slovenija, letno.

V osrednjeslovenski regiji je največji porast bruto dodane vrednosti opaziti v dejavnosti oskrbe z elektriko, s plinom in z vodo; to povečanje je bilo v letu 2007 glede na leto 2000 145 %. Najmanjši porast je bil v kmetijski dejavnosti in rudarstvu ter v predelovalnih dejavnostih, sicer pa največji delež BDV zavzemajo nepremičnine, najem in poslovne storitve (20,4 %).

V nadaljevanju sledi analiza Gorenjske z vidika gospodarskih družb in njihovega poslovanja saj menim, da je to dober pokazatelj razvitosti regije in podjetniškega udejstvovanja. S primerjavami med leti in med regijami sem ugotovila, če Gorenjska nudi spodbudno okolje za gospodarske družbe in kakšne so možnosti za podjetniški razvoj.

2.2.3 Gospodarske družbe

V letu 2009 je bilo na Gorenjskem registriranih 5.721 gospodarskih družb, kar je 8,5 %, oziroma 448 gospodarskih družb več kot leto poprej. Podatke iz letnih poročil za namen državne statistike je predložilo 4.923 gospodarskih družb, od tega je bilo največ mikrodružb (93,7 %), sledijo male družbe (4,1 %), srednjih in velikih družb pa je bilo po 1,1 %. V primerjavi z Osrednjeslovensko je imela Gorenjska v letu 2009 za 79,6 % manj gospodarskih družb, struktura glede na velikost gospodarski družb pa je bila v

Osrednjeslovenski zelo podobna kot na Gorenjskem. Večjo rast gospodarskih družb med letoma je opaziti na Gorenjskem, razlika v primerjavi z Osrednjeslovensko znaša 0,5 odstotne točke.

V letu 2009 je Gorenjska beležila 7.044 majhnih samostojnih podjetnikov, 2 srednje velika samostojna podjetnika in 30 zadrug.

Gospodarske družbe so zaposlovale 41.531 delavcev, zadruge 283 delavcev, pri malih samostojnih podjetnikih je bilo zaposlenih 4.836 delavcev in pri srednje velikih samostojnih podjetnikih 119 delavcev.

Na poslovne rezultate družb so v letu 2009 vplivali predvsem naslednji dejavniki gospodarskih in finančnih gibanj:

- cene življenjskih potrebščin so se v letu 2009 povečale za 0,9 %, kar je najmanj v zadnjih petih letih;
- cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih so se prvič v zadnjih petih letih zmanjšale, in sicer za 0,4 %;
- obseg industrijske proizvodnje se je zmanjšal za 16,9 %;
- povprečna temeljna obrestna mera je bila v letu 2009 1,12 %, v letu 2008 pa 6,18 %.

Gospodarska kriza in trend zniževanja dejavnikov gospodarskih in finančnih gibanj sta negativno vplivala na celotno gospodarstvo.

2.2.4 Rezultati poslovanja družb

Rezultati poslovanja družb glede na velikost kažejo, da so v letu 2009 na končni izid poslovanja najbolj vplivale velike in srednje družbe, saj so čisti prihodki od prodaje velikih družb predstavljali 48,5 % prihodkov vseh družb, medtem ko so čisti prihodki od prodaje na tujih trgih predstavljali 65,2 % vseh prihodkov ustvarjenih na tujih trgih. Srednje velike družbe (natančneje 54 srednjih družb) so ustvarile več neto čistega dobička (61,8 %) kot velike družbe.

Največji delež (97,8 %) predstavljajo mikrodružbe in majhne družbe, ki so zaposlovale 42,0 % vseh delavcev in so ustvarile 36,7 % vseh čistih prihodkov od prodaje. Velike gospodarske družbe (54) so zaposlovale 43,4 % vseh delavcev in so ustvarile 44,9 % neto dodane vrednosti ter 21,9 % neto čistega dobička. V Tabeli 1.2 (Priloga 1) prikazujem podrobnejše podatke poslovanja gospodarskih družb glede na velikost na Gorenjskem v letu 2009.

Glede na dejavnost so najpomembnejše področje predelovalne dejavnosti, ki so v letu 2009 zaposlovale 20.908 delavcev, kar je 11,3 % manj kot leta 2008 in ustvarile 118.893 EUR čistega dobička (36,1 % več kot prejšnje leto). Finančne in zavarovalniške dejavnosti so v letu 2009 ustvarile 33.299 EUR čistega dobička, medtem ko so leto poprej družbe v tej dejavnosti prikazale neto čisto izgubo. Največji porast čiste izgube je bil na področju gradbeništva, saj se je izguba v primerjavi z letom 2008 povečala za več kot dvakrat.

Največji delež zavzemajo družbe v dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil, ki predstavljajo 23,8 % vseh gospodarskih družb na Gorenjskem, njihov delež pa se je v primerjavi s prejšnjim letom povečal za 2,0 %.

Na 1. mestu z vidika čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih je občina Kranj, za njo pa se nahaja Škofja Loka. Sicer so čisti dobiček najbolj povečale družbe v občini Škofja Loka in Radovljica, medtem ko so čisto izgubo najbolj povečale družbe v občini Jesenice, zmanjšale pa v občini Radovljica. V več kot polovici gorenjskih občin so družbe v letu 2009 ustvarile manj neto dodane vrednosti kot prejšnje leto in sicer za 44,5 %. To so občine Bled, Cerklje, Gorenja vas – Poljane, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Tržič, Železniki, Žiri in Jesenice. V občini Bled se je število zaposlenih zmanjšalo za 13,2 %, kar je največ med gorenjskimi občinami, medtem ko so družbe v občinah Bohinj, Cerklje, Kranjska Gora, Preddvor, Šenčur, Jezersko in Gorje povečale število zaposlenih.

Če gorenjsko regijo primerjam z drugimi slovenskimi regijami je po številu gospodarskih družb, številu zaposlenih in skupnih prihodkih na 4. mestu, za osrednjeslovensko, podravsko in savinjsko regijo. Po doseženih prihodkih od prodaje se Gorenjska nahaja mesto nižje. Družbe na Gorenjskem so edine v državi, ki so v letu 2009 neto čisti dobiček povečale in sicer za 17,5 % in se nahajajo na 3. mestu, za osrednjeslovensko in jugovzhodno regijo.

2.2.5 Rezultati poslovanja samostojnih podjetnikov

Največ majhnih samostojnih podjetnikov je registriranih v gradbeništvu (1.378), nato v predelovalni dejavnosti (1.058) in trgovini (958). Po številu zaposlenih in ustvarjenih prihodkih je najpomembnejše področje predelovalne dejavnosti, ki je v letu 2009 zaposlovalo 1.180 delavcev in ustvarila 106.700.000 EUR vseh prihodkov.

Po gorenjskih občinah so bili najbolj uspešni samostojni podjetniki iz Kranja, Škofje Loke in Radovljice. V občini Kranj je bilo 24,6 % podjetnikov, ki so z 25,9 % vseh delavcev ustvarili 24,8 % vseh prihodkov. V občini Škofja Loka je bilo 10,7 % podjetnikov, ki so zaposlovali 11,5 % vseh delavcev in dosegli 11,4 % vseh prihodkov. V občini Radovljica je 10,9 % podjetnikov zaposlovalo 9,7 % delavcev, ki so dosegli 9,2 % vseh prihodkov. Neto dodana vrednost se je v primerjavi z letom 2008 zmanjšala v vseh občinah, razen v občini Jezersko in Gorje. Neto podjetnikov dohodek je bil prav tako manjši v vseh občinah, razen v občini Jezersko.

V nadaljevanju sledi analiza socialnega stanja, kjer bom analizirala stanje na področju trga dela in na področju izobraževanja ter po končani analizi na podlagi ugotovitev izdelala SWOT matriko.

2.3 ANALIZA SOCIALNEGA STANJA

2.3.1 Trg dela

V preteklih petnajstih letih je gorenjsko gospodarstvo prešlo skozi različne faze prestrukturiranja, ki je bilo bolj intenzivno predvsem v tradicionalnih dejavnostih, to so jeklarstvo in železarstvo, oblačilna, tekstilna in obutvena dejavnost ter elektro in gumarska industrija. Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo gorenjsko gospodarstvo stremi predvsem h konkurenčnosti znotraj in zunaj meja svoje države.

Največji delodajalci v regiji so naslednja podjetja:

- Alpina d.d. Žiri,
- Iskra MIS d.d. Kranj,
- Merkur d.d. Naklo,
- Lip Bled d.o.o. Bled,
- Iskraemeco d.d. Kranj,
- Sava Tires d.o.o. Kranj,
- SŽ Acroni d.o.o. Jesenice,
- Iskratel d.o.o. Kranj,
- TCG Unitech LTH-OL d.o.o. Škofja Loka,
- Domel d.d. Železniki.

V regiji je največje povpraševanje po delavcih v predelovalnih dejavnostih, trgovini, v vzdrževanju in popravilu motornih vozil, gradbeništvu, v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih, gostinstvu ter v prometu in skladiščenju. Predvsem v jesenskih mesecih, ko se začne novo šolsko leto se povečajo potrebe po različnih poklicih v izobraževanju, predvsem po profesorjih naravoslovnih predmetov.

Tabela 2: Primanjkljaji in viški na trgu dela, Gorenjska, 2010

Primanjkljaji na trgu dela v letu 2010	Viški na trgu dela v letu 2010
Analitiki in snovalci informacijskih sistemov	Ekonomisti
Inženirji elektrotehnike	Filozofi, zgodovinarji, politologi
Inženirji strojništva	Filologi, prevajalci, tolmači
Tehniki za strojništvo	Pisatelji
Medicinske sestre	Novinarji
Kuharji	Drugi strokovnjaki v javni upravi
Zidarji	Strokovnjaki za logistiko, tehnologijo prometa
Orodjarji	Strokovnjaki za organizacijo in varnost pri delu
Strugarji	Dekoraterji, aranžerji, oblikovalci
Mizarji	Tajniki

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, regijski trgi dela, Gorenjska, str. 1 in 2.

2.3.1.1 Delovno aktivno prebivalstvo

Delovno aktivno prebivalstvo predstavljajo zaposlene in samozaposlene osebe. Zaposlene osebe so tiste, ki so v delovnem razmerju pri pravnih in fizičnih osebah. Samozaposlene

osebe so osebe, ki opravljajo gospodarsko ali pridobitno dejavnost (samostojni podjetniki, posamezniki), in osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic.

S tem kazalnikom želim ugotoviti število delovnoaktivnega prebivalstva za gorenjsko regijo, ki je zelo pomemben dejavnik razvoja regije. Zaposlovanje je poleg trajnostne gospodarske rasti in večje socialne kohezije tudi eden izmed temeljnih ciljev Lizbonske strategije do leta 2010. Uresničevanje strateških ciljev na področju politike zaposlovanja v EU je tudi eden glavnih ciljev slovenske politike zaposlovanja. V ta namen so pripravljeni ukrepi aktivne politike zaposlovanja, ki zajema obdobje 2007–2013.

V Tabeli 2.1 (Priloga 2) prikazujem število delovnoaktivnega prebivalstva za gorenjsko regijo po mesecih, in sicer od junija 2009 do junija 2010.

Število delovnoaktivnega prebivalstva se je v gorenjski regiji od začetka do konca obdobja zmanjšalo za 1,25 % oziroma za 892 oseb. Od tega je bilo 89,86 % zaposlenih oseb in 10,14 % samozaposlenih oseb (od tega 20,89 % kmetov). V občini Kranj je bilo 24.406 delovno aktivnih prebivalcev, kar predstavlja 34,54 % vseh delovnoaktivnih prebivalcev regije. Največji padec števila delovnoaktivnega prebivalstva se je zgodil januarja 2010, ko se je glede na december 2009 število zmanjšalo za 0,62 %. Že naslednji mesec se je število delovnoaktivnega prebivalstva zopet povečalo, do meseca junija 2010 pa ni opaziti večjih sprememb.

V osrednjeslovenski regiji se je število delovnoaktivnega prebivalstva zmanjšalo za 1,35 %, kar je za 0,73 % več kot na Gorenjskem. Delež zaposlenih oseb je bil nekoliko višji kot na Gorenjskem (92,58 %), delež kmetov pa je bil nižji (17,28 %).

2.3.1.2 Registrirane brezposelne osebe in stopnja registrirane brezposelnosti

Registrirane brezposelne osebe so osebe, stare vsaj 15 let, ki izpolnjujejo splošne zdravstvene pogoje za delo, so prijavljene za Zavodu RS za zaposlovanje, so pripravljene sprejeti zaposlitev in jo same tudi aktivno iščejo. Poleg tega niso v delovnem razmerju, niso upokojene, nišo študenti, dijaki, vajenci ali udeleženci izobraževanja odraslih, so mlajši od 26 let in niso na prestajanju zaporne kazni, daljše od 6 mesecev. Sem ne sodijo samozaposlene osebe, lastniki ali solastniki gospodarskih družb ali lastniki, zakupniki, najemniki ali drugi uporabniki kmetijskega ali gozdnega zemljišča z dobičkom iz dejavnosti oz. katastrskim dohodkom, ki je v preteklem letu presegal zakonsko določeno višino.

Stopnja registrirane brezposelnosti je odstotni delež registriranih brezposelnih oseb med aktivnim prebivalstvom. Stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah je prikazana glede na stalno prebivališče delovnoaktivnih prebivalcev in registriranih brezposelnih oseb (SURS, 2010).

Število registriranih brezposelnih oseb se je junija 2010 v primerjavi z junijem 2009 na Gorenjskem povečalo za 11,46 %, medtem ko se je v osrednjeslovenski regiji povečalo za 23,25 %, kar je za 11,79 % več kot na Gorenjskem. Število brezposelnih oseb se je v zadnjih letih v regiji postopoma zniževalo, tako se je od 2004 do 2008 število brezposelnih zmanjšalo za 40,47 % (več je brezposelnih žensk kot moških, izjema je leto 2007), od jeseni leta 2008 pa zaradi slabših gospodarskih razmer, ki so predvsem posledica svetovne finančne krize, znova narašča. Med brezposelnimi je večji delež moških kot žensk ter velik delež starejših, manjša pa sta deleža mladih in iskalcev prve zaposlitve.

Glede na to, da so se na Gorenjskem v preteklih letih postopoma izvajali procesi prestrukturiranja delovnointenzivnih panog, je med brezposelnimi največ pomožnih delavcev, sledijo sestavljalci strojev, naprav in izdelkov ter osebe iz tekstilne in gumarske dejavnosti. Njihova znanja so neustrezna za nove, moderne tehnologije v dejavnostih, ki danes iščejo delavce. Tudi v prihodnje se bodo med presežnimi poklici glede na potrebe delodajalcev v regiji pojavljali: tehnologi za tekstilstvo, tehniki tekstilne tehnologije ter dekoraterji, aranžerji, oblikovalci ipd. Težko zaposljivi pa ostajajo tudi visoko izobraženi kadri različnih družboslovnih smeri (politologi, organizatorji dela, upravni organizatorji).

Stopnja registrirane brezposelnosti je bila junija 2010 7,9 % in je bila najvišja od junija 2009. Med občinami na Gorenjskem je na prvem mestu po stopnji registrirane brezposelnosti Tržič (10,4 %). Z visoko stopnjo registrirane brezposelnosti se srečujejo tudi občine Kranj (9,9 %), Jesenice (8,3 %) in Radovljica (8 %), najmanjšo stopnjo pa ima občina Železniki (4 %).

2.3.1.3 Povprečne mesečne bruto plače po dejavnostih

Bruto plača so izplačila zaposlenih oseb za delo v polnem delovnem času, krajšem in daljšem od polnega. Zajemajo tudi nadomestila za letni dopust, plačani dopust do 7 dni, za državne praznike, bolniške odsotnosti do 30 dni, za strokovno izobraževanje, zastoje pri delu brez krivde zaposlenih oseb itd. Bruto plače ne vsebujejo nadomestil porodniške odsotnosti, bolniških odsotnosti, daljših od 30 dni, dodatkov za nego, invalidnin, pripravništva, ki ga plačuje Zavod RS za zaposlovanje, nadomestil za opravljanje državljskih dolžnosti, ter izplačil, ki bremenijo materialne stroške (povračilo stroškov za prevoz na delo ipd.). Za izplačilo plače ne štejejo tudi premije, ki jih za zaposlene osebe plačuje delodajalec za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje (SURs, 2009).

Na Gorenjskem je znašala povprečna mesečna bruto plača junija 2010 v dejavnosti finančne in zavarovalniške dejavnosti 2.674 EUR, kar predstavlja tudi najvišjo bruto plačo izmed vseh dejavnosti. Prav tako so najvišje bruto plače v storitvenih dejavnostih (informacijske in komunikacijske dejavnosti, oskrba z električno energijo, zdravstvo in socialno varstvo), medtem ko je najnižja bruto plača v gostinstvu (1.089 EUR) in drugih poslovnih dejavnostih (954 EUR).

Tudi v osrednjeslovenski regiji je bila najvišja povprečna mesečna bruto plača v finančni in zavarovalniški dejavnosti, a je bila od gorenjske nižja za 15,07 %. Najvišje plače poleg finančne dejavnosti so bile, podobno kot na Gorenjskem, v informacijski in komunikacijski dejavnosti, v oskrbi z električno energijo in dejavnosti javne uprave in obrambe.

2.3.2 Izobraževanje

2.3.2.1 Študenti terciarnega izobraževanja

Podatki o vpisu študentov se zajemajo po stanju 15. 10. in se za določeno izkazano leto (npr. 2009) nanašajo na tekoče študijsko leto (npr. 2009/10). Podatki so zbrani glede na statistično regijo stalnega prebivališča.

Število študentov terciarnega izobraževanja visokošolskega univerzitetnega študija (1. bolonjska stopnja) je bilo leta 2009 na Gorenjskem 2.431. Od tega je bil delež rednih študentov 88,89 %, delež izrednih študentov pa 11,11 %. Izmed vseh študentov visokošolskega univerzitetnega študija je bilo več žensk (61,25 %) kot moških (38,75 %). V primerjavi s prejšnjim letom se je število študentov povečalo za 51,84 %.

V osrednjeslovenski regiji je bilo za 177,33 % več študentov kot v gorenjski regiji. Izmed vseh študentov je bilo rednih 85 %, kar je za 3,74 % manj kot na Gorenjskem. Delež žensk (60,19 %) je bil v osrednjeslovenski regiji prav tako večji od števila moških (39,81 %). V primerjavi s prejšnjim letom se je število študentov visokošolskega univerzitetnega študija v osrednjeslovenski regiji povečalo za 52,22 %, kar je za 0,38 % več kot na Gorenjskem, oziroma za 0,73 %.

Število študentov magistrskega študija 2. bolonjske stopnje je bilo na Gorenjskem v letu 2009 615, od tega rednih 63,58 % in izrednih 36,42 %. Žensk je bilo za 55 % več kot moških. V primerjavi s prejšnjim letom, se je število študentov magistrskega študija povečalo za 140 %.

V osrednjeslovenski regiji je bilo 1.756 študentov magistrskega študija, kar je 185 % več kot v gorenjski regiji. V primerjavi z letom poprej se je število povečalo za 91 %, kar je za 35 % manj kot v gorenjski regiji. Delež žensk (60 %) je bil zopet večji od deleža moških (40 %).

2.3.2.2 Diplomanti terciarnega izobraževanja

V statistična raziskovanja s področja višjega in visokega šolstva so zajete višje strokovne šole in visokošolski zavodi (javni in zasebni), ki izvajajo javno veljavne študijske programe.

Individualne vprašalnike, ki jih izpolnijo študenti, jih SURS-u posredujejo višje strokovne šole in samostojni visokošolski zavodi. Raziskava zajema podatke od 1. 1. do 31. 12. tekočega leta.

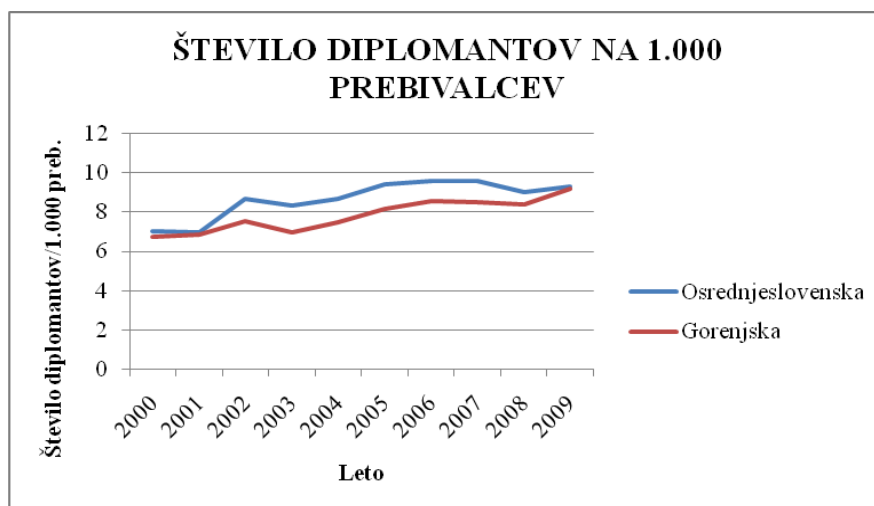
Za izračun števila diplomantov na 1.000 prebivalcev je upoštevano število prebivalcev na dan 31. 12. tekočega leta. Podatki so zbrani glede na statistično regijo stalnega prebivališča.

Število diplomantov visokošolskega univerzitetnega študija (1. bolonjska stopnja) je bilo na Gorenjskem leta 2009 123, od tega je bilo 80 % diplomantov rednega študija in 20 % diplomantov izrednega študija. Glede na prejšnje leto se je število diplomantov povečalo za 146 %.

V osrednjeslovenski regiji je bilo število diplomantov visokošolskega univerzitetnega študija v letu 2009 za 180 % višje kot v gorenjski regiji. Število rednih diplomantov (87 %) je bilo prav tako višje kot število izrednih (13 %). V primerjavi s prejšnjim letom se je število diplomantov povečalo za 292 %, kar je za 200 % več kot na Gorenjskem.

V Sliki 2 prikazujem gibanje števila diplomantov na 1.000 prebivalcev za Gorenjsko in Osrednjeslovensko od 2000 do 2009.

Slika 2: Število diplomantov na 1.000 prebivalcev, Gorenjska in Osrednjeslovenska, 2000–2009

Vir: Diplomanti terciarnega izobraževanja po statistični regiji stalnega prebivališča, Slovenija, letno.

Iz zgornjega grafa je razvidno, da razlike med regijama po letih niso velike, tako znaša razlika v zadnjem preučevanem letu med regijama 1,64 % v prid osrednjeslovenski regiji. Od začetka obdobja se je število diplomantov na 1.000 prebivalcev v gorenjski regiji povečalo za 35,65 %, v osrednjeslovenski regiji pa za 32,76 %, kar je za 2,89 % manj kot na Gorenjskem. Za Gorenjsko je to z vidika izobrazbene strukture zelo ugodno in je po tem kazalniku najbližje najbolj razviti slovenski regiji.

2.4 RAZVOJNE MOŽNOSTI GORENJSKE

2.4.1 INDEKS RAZVOJNE OGROŽENOSTI – IRO

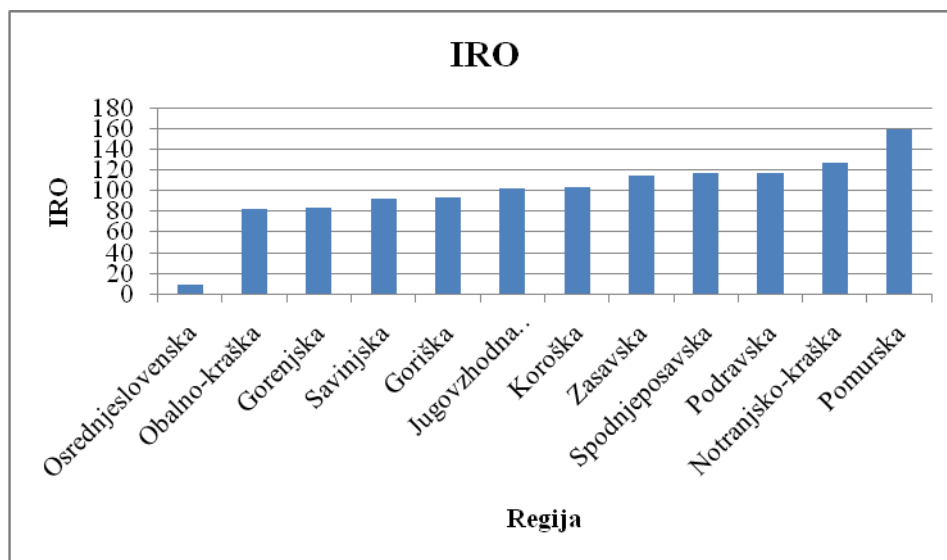
Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 93/05, 127/06 – ZJZP) opredeljuje indeks razvojne ogroženosti kot relativni kazalec razvitosti razvojne regije, izračunan na podlagi ponderacije kazalcev razvitosti, ogroženosti in razvojnih možnosti. Indeks predstavlja temeljno merilo, po katerem se razdeljujejo regionalne spodbude.

Nabor kazalnikov za izračun indeksa razvojne ogroženosti (v nadaljevanju IRO) se deli na 3 skupine, v katere so razvrščeni kazalniki:

- Razvitost:
 - bruto domači proizvod na prebivalca,
 - osnova za dohodnino na prebivalca,
 - bruto dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega,
 - stopnja formalne (registrirane) zaposlenosti.
- Ogroženost:
 - stopnja registrirane brezposelnosti,
 - indeks staranja prebivalstva,
 - delež prebivalstva, priključenega na javno kanalizacijo.
- Razvojne možnosti:
 - povprečno število let šolanja prebivalstva,
 - delež površine v območju Natura 2000 od skupne površine,
 - število delovnih mest na delovno aktivno prebivalstvo v regiji,
 - poseljenost območja – število km² na prebivalca.

IRO za gorenjsko regijo za obdobje 2007–2013 znaša 83,1, kar jo uvršča na tretje mesto po stopnji razvitosti za Osrednjeslovensko (8,7) in Obalno-kraško (82,4). V spodnji sliki prikazujem umestitev gorenjske regije med ostale slovenske razvojne regije.

Slika 3: Indeks razvojne ogroženosti slovenskih statističnih regij za obdobje 2007–2013

Vir: Urad za makroekonomske analize in razvoj, 2006.

Iz slike lahko razberem, da je razkorak med osrednjeslovensko in preostalimi slovenskimi regijami zelo velik, pričakujem tudi, da se bodo razlike med regijami še povečevale, tako na račun gospodarske krize, kot tudi zaradi investicij, ki jih je največ v osrednjeslovenski in pomenijo dolgoročne naložbe za prihodnost regije.

Na ravni občin se IRO lahko uporablja, vendar ga ni mogoče samodejno prenesti na raven občin, saj podatki za dva kazalnika (BDP/preb. in število let šolanja prebivalstva) niso dostopni na ravni občin. Zato je potrebno IRO izračunati iz devetih, namesto iz enajstih kazalnikov, poleg tega pa je rezultat le ocena razvojne ogroženosti občin, vendar z njim lahko ocenimo prispevek občine k razvitosti celotne regije. V Sliki 3.1 (Priloga 3) prikazujem oceno IRO gorenjskih občin, iz katere je razvidno, da so občine, ki se nahajajo v zgornjem delu Gorenjske skoraj brez izjeme bolj razvojno ogrožene, medtem ko se v spodnjem delu regije nahajajo razvojno manj ogrožene občine.

V preteklosti so se že pojavila prizadevanja za delitev gorenjske regije, s čimer bi nastali dve samostojni regiji: Zgornja in Osrednja Gorenjska. Na ta način bi se odpravila problematika deljenja finančne pomoči razvojno ogroženim regijam, saj Gorenjska kot razvita regija trenutno dobi manj denarnih sredstev, zato je vprašljiva nadaljnja ogroženost občin, ki se nahajajo v zgornjem delu Gorenjske.

2.4.2 REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM

2.4.2.1 Regionalni razvojni program Gorenjske

Regionalni razvojni program Gorenjske 2007–2013 je bil sprejet na 6. seji Sveta gorenjske regije, dne 17.10.2006. Opredeljuje prednosti Gorenjske, določa razvojne prioritete ter finančno ovrednotene projekte. Obsega 18 občin: Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas Poljane, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri in Žirovnica. Sofinancira ga Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

Izhodišča za oblikovanje Regionalnega razvojnega programa Gorenjske stremijo k temu, da naj bo dokument nadgradnja obstoječega programa, ki naj bo osredotočen, jasen, kratek in operativen. Pomembna je izvedljivost samega programa in ne dokument, temeljiti pa mora tudi na vizijah podjetij, države in ciljih Lizbonske strategije. Program stremi k večji neodvisnosti gorenjske regije, pri čemer ji bodo poleg državne pomoči pomagali tudi viri iz Evropske Unije. Problemov se je potrebno lotevati na podjetniški način, zagotoviti je potrebno skladnost s prostorskimi dokumenti.

Gorenjska se glede razvitosti lahko primerja tako z najuspešnejšimi slovenskimi regijami zahodne in vzhodne kohezijske regije, kot s sosednjimi regijami EU (Avstrijska Koroška, Furlanija-Juljska Krajina) ter ostalimi regijami znotraj EU. Glede na indeks razvojne ogroženosti slovenskih regij Gorenjska v gospodarskem smislu zaostaja za Slovenijo, italijanskimi in avstrijskimi regijami ter povprečjem EU. Nasprotno pa na področju zaposlenosti, demografije in okolja regija dosega ali minimalno presega povprečja.

2.4.2.2 Program razvoja podeželja

Program razvoja podeželja je sestavni del Regionalnega razvojnega programa gorenjske regije za obdobje 2007-2013 ter v ospredje postavlja večjo kakovost produktov in proizvodnih procesov v kmetijstvu in na podeželju. Prav tako je eden od ciljev programa povečati prepoznavnost območja in izdelkov ter učinkovita podpora za črpanje sredstev iz Evropske Unije za razvojne naložbe v gorenjsko kmetijstvo in gozdarstvo.

Program razvoja podeželja je sestavljen iz treh podprogramov, ki niso odvisni od območja, ampak se nanašajo na tiste vsebine, ki jih je bolj smiselno izvajati na ravni regije.

Skupne regionalne vsebine vključujejo štiri regijske ukrepe:

- Center podeželske odličnosti in vseživljenjskega učenja

Gre za dvigovanje kakovosti in sledenje zahtevam trga, največji poudarek pa je na vseživljenjskem izobraževanju in usposabljanju, ki je ključno za doseganje podeželske odličnosti. To poleg razvoja novih, vključuje tudi posodabljanje starih formalnih programov izobraževanja in njihovo povezovanje z raziskavami, razvojem in s podjetji. Ukrep obsega naslednje teme:

- Raziskovalno-inovacijsko, podjetniško in izobraževalno dejavnost za podporo faz od proizvodnje do prodaje ter razvoj dopolnilnih dejavnosti, alternativnih storitev in specializacijo.
- Izgradnjo RISP (Raziskovalno izobraževalno središče za razvoj podeželja) v Strahinju, podeželskega inkubatorja in prostorov za društvene dejavnosti.
- Programe za podporo razvoju dopolnilnih dejavnosti vezanih na sadjarstvo, predelavo sadja in uvajanje drugih sadnih vrst.
- Podeželsko izobraževalno središče v Triglavskem narodnem parku.
- Izobraževalne programe za turizem na podeželju.

- Gozd, les in energija: zbirni center biomase in kotlarne

Les predstavlja pomemben vir energije predvsem na gorenjskem podeželju, zato je njegova učinkovita izraba pomembna za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, razvojni program pa se nanaša tudi na pomen trajnega gospodarjenja z gozdom, ki predvideva ureditev kotlovnice, daljinskih omrežij in izrabo biomase v energetske namene. Tu naj bi predvsem uredili pomoč za manjše javne in zasebne sisteme, ki se ogrevajo z lesno biomaso.

- Razvoj produktov višje kakovosti

Gorenjsko kmetijstvo in gozdarstvo naj bi med seboj trdno sodelovala s postavitvijo skupnih predelovalnih obratov za trženje kakovostnih in regionalno prepoznavnih produktov kot so gorenjsko jabolko, gorenjska zaseka, pehtranova potica, leseni izdelki itd. Prepoznavnost produktov bi se zagotovila s skupno blagovno znamko ter enotno celostno

podobo. Ukrep se dopolnjuje z naslednjim ukrepom za izgradnjo živilskopredelovalnih obratov.

- Predelovalni obrati

Prioritetna investicijska aktivnost je izgradnja nove klavnice na območju Škofje Loke in izgradnja celotnega kompleksa vključno z infrastrukturo in preselitev sedanje dejavnosti na novo lokacijo. Ostale aktivnosti se nanašajo na posodobitev in prilagoditev tehnologije novim zahtevam po kakovostnih proizvodih, vključujejo tudi posodobitev obratov na planinah.

3 SWOT ANALIZA

3.1 SWOT ANALIZA GORENJSKE REGIJE

SWOT analiza je osnova za strateško odločanje, njeno bistvo pa je iskanje in zaznavanje poslovnih (razvojnih) problemov konkretnega podjetja. Gre za klasičen način celovitega ocenjevanja podjetja, ki ima vrsto sinonimov, in sicer med drugimi tekoča ocena, WOTS, audit položaja, audit trga, celovita analiza itd. (Pučko, 1999, str. 133).

V diplomski nalogi sem SWOT analizo uporabila za preučitev prednosti, slabosti, za priložnosti in nevarnosti gorenjske regije. S pomočjo analize socioekonomskega stanja sem izračune in ugotovitve strnila v spodnji analizi.

Tabela 3: Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za gorenjsko regijo

Prednosti	Slabosti
• V zadnjem preučevanem letu najvišja rast BDP/preb. • Gospodarske družbe v predelovalni dejavnosti so z manj delavci ustvarile več čistega dobička • 2 srednje velika samostojna podjetnika sta povečala čisti dobiček za šestkrat • Povečanje števila študentov visokošolskega univerzitetnega izobraževanja	• Čista izguba v gradbeništvu se je povečala za več kot dvakrat • Več kot polovica gorenjskih občin je ustvarila manj neto dodane vrednosti • Padanje števila delovnoaktivnega prebivalstva • Večja koncentracija delovnoaktivnega prebivalstva v eni občini • Povečanje števila registriranih brezposelnih oseb • Velik delež starejših brezposelnih oseb • Neenakomerna razvitost občin znotraj regije
Priložnosti	Nevarnosti
• Gospodarske družbe na Gorenjskem so edine v državi, ki so v letu 2009 povečale neto čisti dobiček • Manjše zmanjšanje delovnoaktivnega prebivalstva kot v osrednjeslovenski regiji • Višja povprečna mesečna bruto plača v finančni in zavarovalniški dejavnosti od Osrednjeslovenske • Večje povečanje števila študentov magistrskega študija od Osrednjeslovenske • Večje povečanje števila diplomantov na 1.000 prebivalcev kot v Osrednjeslovenski	• "Najboljša med najslabšimi" regijami po BDP/preb. • Neenakomeren razvoj regije • Velik razkorak med osrednjeslovensko regijo in ostalimi regijami • Največ investicij v osrednjeslovenski regiji • 3. po indeksu razvojne ogroženosti

Prednost Gorenjske je naraščanje BDP/preb., ki se je v zadnjem preučevanem letu povečal za največ odstotkov, to je 11,16 %, vendar ravno BDP/preb. predstavlja za Gorenjsko največjo nevarnost, saj jo uvršča med nerazvite slovenske regije, med katerimi zaseda najboljšo mesto. Leto poprej se je uvrščala med razvitejše regije, že naslednje leto pa je zasedla mesto nižje. Med prednosti lahko štejemo tudi gospodarske družbe, ki so v letu 2009 zmanjšale število zaposlenih, a so povečale ustvarjeni čisti dobiček. Med samostojnimi podjetniki sta 2 srednje velika samostojna podjetnika povečala čisti dobiček kar za šestkrat.

Med **slabosti** regije sodi predvsem padanje števila delovnoaktivnega prebivalstva, vendar je padec manjši kot v osrednjeslovenski regiji, kar je znak, da kriza vpliva tudi na najrazvitejše slovenske regije. Tu naj omenim še večjo koncentracijo delovnoaktivnega prebivalstva v občini Kranj, kjer je 34,54 % vseh delovnoaktivnih prebivalcev. Po drugi strani se povečuje število registriranih brezposelnih oseb, med katerimi je velik delež starejših oseb, ki predstavljajo težje zaposljivo delovno silo. Gospodarske družbe so na področju gradbeništva povečale čisto izgubo za več kot dvakrat. Več kot polovica družb v gorenjskih regijah je ustvarila manj neto dodane vrednosti kot v letu 2008 in sicer za 44,5 %. Slabost Gorenjske predstavlja neenakomerna razvitost občin znotraj regije, kar posledično pomeni tudi neenakomeren razvoj celotne regije.

Med **priložnosti** gorenjske regije štejem višjo povprečno mesečno bruto plačo od osrednjeslovenske in sicer v finančni in zavarovalniški dejavnosti za 15 %. Priložnost gorenjske regije predstavlja tudi povečanje števila študentov terciarnega izobraževanja, kar vpliva na ugodno izobrazbeno strukturo prebivalstva, prav tako pa tudi večje povečanje števila študentov magistrskega študija od osrednjeslovenske in večje povečanje števila diplomantov na 1.000 prebivalcev. Poleg tega so gospodarske družbe na Gorenjskem edine v državi, ki so v letu 2009 povečale neto čisti dobiček in se tako nahajajo na 3. mestu za osrednjeslovensko in jugovzhodno Slovenijo.

Nevarnost predstavlja velik razkorak med osrednjeslovensko in ostalimi regijami, kar je posledica večje koncentracije investicij v osrednjeslovenski regiji, ki pomenijo dolgoročne naložbe in vplivajo na razvoj regije. Poleg tega se Gorenjska nahaja na 3. mestu glede na indeks razvojne ogroženosti, kar za gorenjsko regijo pomeni nevarnost, saj je indeks razvojne ogroženosti temeljno merilo, po katerem se razdeljujejo regionalne spodbude, kar pomeni, da Gorenjska, kot razvojno manj ogrožena regija, dobi tudi manj finančnih spodbud.

3.2 PREDLOGI RAZVOJNIH USMERITEV

Posledice gorenjske tradicionalne industrijske strukture še vedno v veliki meri vplivajo na prihodnji gospodarski razvoj regije. Velika podjetja v regiji zaposlujejo večino delovnoaktivnega prebivalstva, poleg tega se ta podjetja večinoma nahajajo v občini Kranj (kjer je tudi največja gostota delovnoaktivnega prebivalstva), na Jesenicah, v Škofji Loki, v Naklu in Žireh, kjer so tradicionalna industrijska območja. Na eni strani je nujna razvojno-

tehnološka podpora večjim podjetjem v globalno bolj izpostavljenih panogah (lesna, tekstilna, obutvena, kovinsko-predelovalna, elektro industrija), na drugi strani pa z racionalizacijo proizvodnje v industrijskih središčih ostajajo opuščene industrijske površine, ki bi jih lahko uporabili za potrebe razvoja mest in podjetništva.

Prestrukturiranje gorenjskega gospodarstva se odraža v relativnem padanju BDP/preb. in pomanjkanju finančnih in kadrovskih virov za načrten razvoj produktov in storitev z visoko dodano vrednostjo. V moji analizi je, nasprotno, v zadnjem preučevanem letu opaziti najvišjo rast BDP/preb., ki pa je še vedno precej nižja od osrednjeslovenskega. Večja podjetja načrtno vlagajo v raziskave in razvoj, medtem ko manjša podjetja nimajo dovolj finančnih in kadrovskih sredstev. Potrebno je vzpostaviti mehanizme povezovanja podjetij in izobraževalnih ustanov, da bi se dosegel hitrejši in konkurenčnejši razvoj inovativnih produktov in storitev.

V regiji je delež novoustanovljenih podjetij na prebivalca nižji od slovenskega povprečja, vendar se ne strinjam s trditvijo, da je na Gorenjskem prisotna šibka podjetniška klima, saj so gospodarske družbe na Gorenjskem edine v državi, ki so v letu 2009 povečale neto čisti dobiček, da pa so gorenjske družbe uspešne pri racionalizaciji poslovanja, potrjuje tudi podatek, da so gospodarske družbe v predelovalni dejavnosti z manj delavci ustvarile več čistega dobička.

Med brezposelnimi je na Gorenjskem visok odstotek žensk, v zadnjem letu pa tudi starejših, ki predstavljajo težje zaposljivo delovno silo in mladih iskalcev zaposlitve, ki imajo premalo zaposlitvenih možnosti, saj se izobražujejo na programih, ki niso perspektivni in kjer že obstaja presežek delovne sile (ekonomisti). Potrebno bi jih bilo usmeriti v izobraževanje na tistih področjih, kjer bi dejansko imeli možnost zaposlitve in kot podporo uvesti učinkovit sistem štipendij, ki bi socialno ogroženim omogočile izobraževanje na teh področjih.

Izobraževalni sistem je preveč tog, saj se prepočasi prilagaja zahtevam regijskega gospodarstva. Programe rednega srednješolskega, višješolskega, visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja je potrebno prilagoditi potrebam regijskega gospodarstva in mlade spodbujati k zaposlitvi že med samim študijem.

Na Gorenjskem deluje več visokošolskih institucij, vendar je za trajnostni razvoj regije in za pokritje potreb gospodarstva po kakovostnih kadrih, ključnega pomena univerza, ki bi imela sedež na Gorenjskem, saj bi pomenila dodano vrednost za regijsko okolje. Če bi se podjetja učinkovito povezala z izobraževalnim sistemom, bi se potrebe po kadrih, ki jih v regiji primanjkuje, lahko hitreje in učinkoviteje zadovoljile, poleg tega pa bi se posledično zmanjšal tudi odstotek dnevnih selitev na delovno mesto v osrednjeslovensko regijo in tako delovna sila ter potencialni uspešni inovatorji ne bi prenašali svojega znanja in sposobnosti v druge regije.

SKLEP

Z analizo socioekonomskega stanja gorenjske regije sem ugotovila, da sodi med slabše razvite slovenske regije, saj večina izračunanih kazalnikov to potrjuje, spet drugi pa kažejo ravno nasprotno in se tako Gorenjska na določenih področjih bolje odreže celo od najrazvitejše slovenske regije. Menim, da je vzrok za nazadovanje pri razvoju predvsem svetovna gospodarska kriza in da ima Gorenjska dovolj potenciala, da se zopet uvrsti med razvitejše slovenske regije. Bolje je biti najslabši med najboljšimi kot najboljši med najslabšimi.

Kazalnik, ki Gorenjsko uvršča med slabše razvite regije, je BDP/preb. Njen BDP je nižji od šestih razvitejših slovenskih regij in tako se Gorenjska uvršča na 7. mesto. K bruto dodani vrednosti največ prispevajo predelovalne dejavnosti, sledijo ji nepremičnine, najem in poslovne storitve. Obstajajo podobnosti s slabše razvitimi regijami, saj predelovalne dejavnosti tudi tam zavzemajo največji delež, medtem ko nepremičnine in poslovne storitve prevladujejo v razvitejših regijah. Na področju gospodarstva se število gospodarskih družb povečuje, na rezultate poslovanja družb pa najbolj vplivajo velike in srednje družbe, medtem ko največji delež predstavljajo mikrodružbe in majhne družbe. V predelovalni dejavnosti so družbe zaposlovale manj delavcev kot v prejšnjem letu, vendar so ustvarile več čistega dobička. V dejavnosti gradbeništva se je izguba povečala za več kot dvakrat. Družbe na Gorenjskem so edine v državi, ki so v letu 2009 povečale neto čisti dobiček. Najbolj uspešni samostojni podjetniki so delovali v občinah Kranj, Škofja Loka in Radovljica. 2 srednje velika samostojna podjetnika sta v primerjavi s prejšnjim letom povečala čisti dobiček za šestkrat.

Pri analizi socialnega stanja sem na področju trga dela ugotovila, da je v regiji največje povpraševanje po informatikih in inženirjih ter obrtnikih, kot presežki na trgu delovne sile pa se pojavljajo ekonomisti, filozofi, strokovnjaki v javni upravi in tajniki. Največ delovnoaktivnega prebivalstva je zaposlenega v storitvenih dejavnostih, sicer pa se število delovnoaktivnega prebivalstva zmanjšuje, po drugi strani pa se povečuje število registriranih brezposelnih oseb, kar je posledica svetovne gospodarske krize. Med brezposelnimi je največ moških in starejših. Na področju izobraževanja se število študentov terciarnega izobraževanja povečuje, prav tako pa se večja število diplomantov terciarnega izobraževanja, to povečanje je bilo celo večje kot v Osrednjeslovenski.

Gospodarska kriza je močno vplivala na razvoj vseh slovenskih regij in tako se razkorak med osrednjeslovensko regijo in ostalimi regijami še povečuje, zato je za posamezno regijo še toliko bolj pomembno, da ima izoblikovan dober razvojni program. Glede na indeks razvojne ogroženosti se Gorenjska uvršča na 3. mesto, kar pomeni, da je manj razvojno ogrožena kot večina slovenskih regij. V prihodnosti bo za Gorenjsko toliko bolj pomembno dosledno uresničevanje razvojnega programa.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. (2010). *Informacija o poslovanju gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov na Gorenjskem v letu 2008*. Ljubljana: AJPES.
2. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. (2010). *Informacija o poslovanju gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov na Gorenjskem v letu 2009*. Ljubljana: AJPES.
3. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. (2010). *Informacija o poslovanju gospodarskih družb in zadrug v osrednjeslovenski regiji v letu 2009*. Ljubljana: AJPES.
4. Delovno aktivno prebivalstvo, registrirane brezposelne osebe in stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah prebivališča 2009–2010, Slovenija, mesečno. Najdeno 13. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>.
5. Dernovšek, I. (2010, 29. marec). *Kriza še pogloblja razlike v razvitosti: Najvišja stopnja brezposelnosti je v Pomurju*. Najdeno 11. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042348416>.
6. Diplomanti terciarnega izobraževanja po statistični regiji stalnega prebivališča, Slovenija, 2000 – 2009. Najdeno 20. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>.
7. Mestna občina Kranj. (2009). *Strategija trajnostnega razvoja Mestne občine Kranj 2009–2023*. Najdeno 29. avgusta 2010 na spletnem naslovu <http://www.kranj.si/dokument.aspx?id=1975>.
8. Pečar, J. (2008). Regije 2008 – izbrani socioekonomski kazalniki po regijah. *Delovni zvezek*. (št. 13/2008, let. XVII). Ljubljana: Urad RS za makoekonomske analize in razvoj.
9. Povprečne mesečne plače po dejavnostih 2008–2010, statistične regije, Slovenija, mesečno. Najdeno 13. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>.
10. Pučko, D. (1999). *Strateško upravljanje*. (2. izdaja). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
11. Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi in spolu, statistične regije, Slovenija, Popis 2002. Najdeno 19. septembra 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/SaveShow.asp>.
12. Regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih 2000–2007 v osnovnih cenah, tekoče cene, Slovenija, letno. Najdeno 5. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>.
13. Regionalna razvojna agencija Gorenjske (b.l.). *Regionalni razvojni program Gorenjske 2007–2013*. Najdeno 9. maja na spletnem naslovu http://www.bsc-kranj.si/resources/files/doc/RRP_Gorenjske_2007-2013.pdf.

14. Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca 2000–2007, tekoče cene, Slovenija, letno. Najdeno 5. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>.
15. Statistični urad Republike Slovenije (b.l.). *Slovenske regije v številkah 2006*. Najdeno 24. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.stat.si/doc/pub/slovenske_regije_2006-koncna.pdf.
16. Statistični urad Republike Slovenije (b.l.). *Slovenske regije v številkah 2007*. Najdeno 26. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.stat.si/doc/pub/slovenske_regije_2007-koncna.pdf.
17. Statistični urad Republike Slovenije (b.l.). *Slovenske regije v številkah 2008*. Najdeno 26. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.stat.si/doc/pub/slovenske_regije_2008-koncna.pdf.
18. Statistični urad Republike Slovenije (b.l.). *Slovenske regije v številkah 2009*. Najdeno 11. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2009.pdf>.
19. Statistični urad Republike Slovenije (b.l.). *Slovenske regije v številkah 2010*. Najdeno 11. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2010.pdf>.
20. Študenti terciarnega izobraževanja po statistični regiji stalnega bivališča, vrsti programa, načinu študija in spolu, Slovenija, 2008–2009. Najdeno 20. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>.
21. Urad za makroekonomske analize in razvoj. (2006). *Metodologija izračuna indeksa razvojne ogroženosti za obdobje od 2007 do 2013*. Najdeno 29. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2006/dz06-06.pdf.
22. Urad za makroekonomske analize in razvoj. (2010). *Poročilo o razvoju 2010*. Ljubljana: UMAR.
23. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. *Uradni list RS* št. 93/05, 127/06 – ZJZP.
24. Zaplotnik, C. (2007, 18. maj). *Razdeljeni bi dobili več kot enotni*. Najdeno 15. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.gorenjskiglas.si/novice/gg_plus/index.php?action=clanek&id=7257.
25. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. (2010). *Informacije o trgu dela. Država: Slovenija. Regija: Gorenjska regija*. Najdeno 17. junija 2010 na spletnem naslovu http://www.ess.gov.si/_files/375/Trg_dela_Gorenjska_regija.pdf.
26. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. (2010). *Trg dela. Metodološka pojasnila*. Najdeno 12. septembra 2010 na spletnem naslovu http://www.ess.gov.si/trg_dela/metodoloska_pojasnila.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Ekonomsko okolje	1
Priloga 2: Socialno okolje.....	2
Priloga 3: Razvojne možnosti.....	4

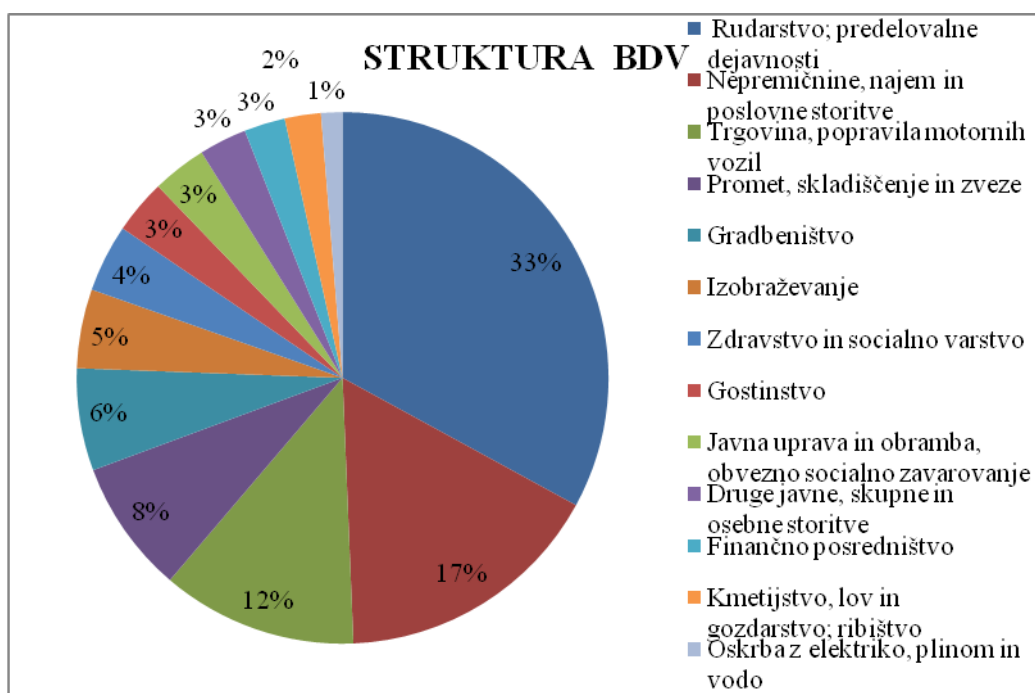
Priloga 1: Ekonomsko okolje

Tabela 1.1: BDP/preb. v EUR, slovenske regije, 2007

Regija	BDP/preb. v EUR
Osrednjeslovenska	24.600
Obalno-kraška	17.807
Goriška	16.508
Jugovzhodna Slovenija	15.938
Savinjska	15.048
Podravska	14.570
Gorenjska	14.497
Spodnjeposavska	13.729
Koroška	13.175
Notranjsko-kraška	12.903
Zasavska	11.326
Pomurska	11.160

Vir: Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca, tekoče cene, Slovenija, letno.

Slika 1.1: Struktura BDV po dejavnostih, Gorenjska, 2007

Vir: Regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih v osnovnih cenah, tekoče cene, Slovenija, letno.

Tabela 1.2: Rezultati poslovanja družb glede na velikost, Gorenjska, 2009

TEMELJNI PODATKI		SKUPAJ	VELIKOST DRUŽB			
			Mikro	Majhne	Srednje	Velike
DRUŽBE	Število	4.923	4.614	201	54	54
	Delež v %	100,0	93,7	4,1	1,1	1,1
ZAPOSLENI	Število	41.531	11.451	5.989	6.059	18.032
	Delež v %	100,0	27,6	14,4	14,6	43,4
PRIHODKI SKUPAJ	Znesek v 1.000 €	5.236.842	1.041.657	802.578	836.862	2.555.745
	Delež v %	100,0	19,9	15,3	16,0	48,8
ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	Znesek v 1.000 €	4.777.872	976.398	780.939	701.779	2.318.756
	Delež v %	100,0	20,4	16,3	14,7	48,5
ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE NA TUJEM TRGU	Znesek v 1.000 €	1.712.806	110.466	186.160	298.848	1.117.332
	Delež v %	100,0	6,4	10,3	17,4	65,2
ODHODKI SKUPAJ	Znesek v 1.000 €	5.068.163	1.021.797	781.242	742.343	2.522.781
	Delež v %	100,0	20,2	15,4	14,6	49,8
DODANA VREDNOST	Število družb	3.850	3.544	200	54	52
	Znesek v 1.000 €	1.262.816	292.941	200.356	205.167	564.352
	Delež v %	100,0	23,2	15,9	16,2	44,7
	Indeks 2009/2008	88	97	92	100	79
NETO DODANA VREDNOST	Znesek v 1.000 €	1.257.313	287.538	200.347	205.167	564.261
ČISTI DOBIČEK	Število družb	2.943	2.698	163	42	40
	Znesek v 1.000 €	250.916	44.576	30.905	95.541	79.894
	Delež v %	100,0	17,8	12,3	38,1	31,8
	Indeks 2009/2008	107	79	92	263	73
ČISTA IZGUBA	Število družb	1.738	1.675	39	10	14
	Znesek v 1.000 €	104.738	34.653	17.156	5.171	47.758
	Delež v %	100,0	33,1	16,4	4,9	45,6
	Indeks 2009/2008	94	169	251	331	58
NETO ČISTI DOBIČEK/IZGUBA	Znesek v 1.000 €	146.178	9.922	13.749	90.370	32.137

Vir: Informacija o poslovanju gospodarskih družb, zadrug in samostojnih podjetnikov na Gorenjskem v letu 2009, str. 31, Priloga 3.

Priloga 2: Socialno okolje

Tabela 2.1: Število delovno aktivnega prebivalstva, Gorenjska, junij 2009 – junij 2010

Mesec	Delovno aktivno prebivalstvo
Junij 09	71.549
Julij 09	71.233
Avgust 09	71.119
September 09	71.366
Oktober 09	71.392
November 09	71.314
December 09	70.950
Januar 10	70.510
Februar 10	70.695
Marec 10	70.722
April 10	70.673
Maj 10	70.688
Junij 10	70.657

Vir: Delovno aktivno prebivalstvo po statističnih regijah prebivališča, Slovenija, mesečno.

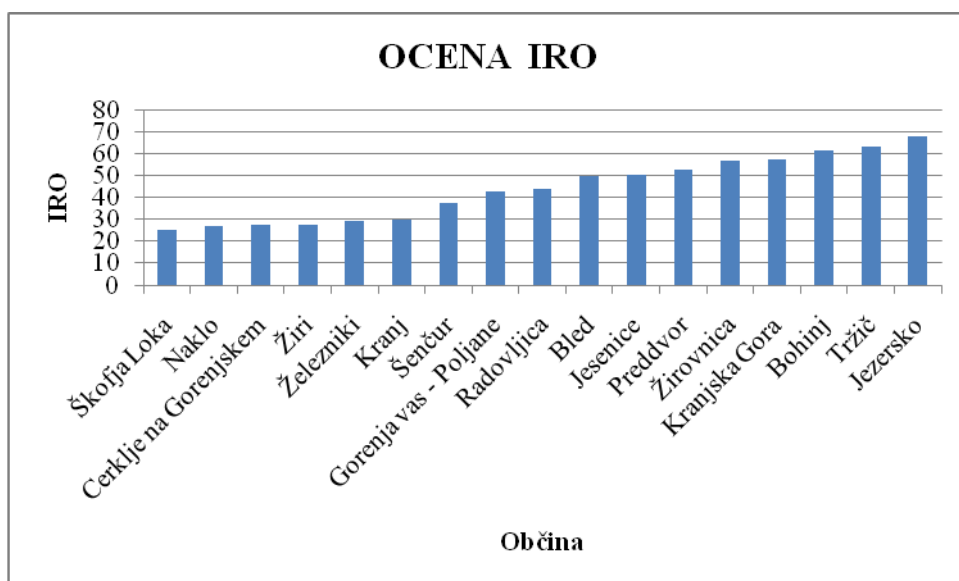
Tabela 2.2: Izobrazbena struktura prebivalstva, Gorenjska in Osrednjeslovenska, 2002

		GORENJSKA	OSREDNJESLOVENSKA
Skupaj	SKUPAJ	164.050	412.782
	Moški	79.202	196.692
	Ženske	84.848	216.090
Brez izobrazbe	SKUPAJ	966	2.089
	Moški	310	769
	Ženske	656	1.320
Nepopolna osnovna izobrazba	SKUPAJ	10.242	17.503
	Moški	3.705	6.458
	Ženske	6.537	11.045
Osnovna izobrazba	SKUPAJ	40.907	88.214
	Moški	15.894	35.437
	Ženske	25.013	52.777
Srednja izobrazba - skupaj	SKUPAJ	90.379	227.563
	Moški	49.008	117.700
	Ženske	41.371	109.863
Srednja izobrazba - nižja in srednja poklicna	SKUPAJ	44.905	99.405
	Moški	27.520	60.294
	Ženske	17.385	39.111
Srednja izobrazba - strokovna in splošna	SKUPAJ	45.474	128.158
	Moški	21.488	57.406
	Ženske	23.986	70.752
Višja izobrazba	SKUPAJ	8.462	24.452
	Moški	3.607	10.065
	Ženske	4.855	14.387
Visoka dodiplomska izobrazba	SKUPAJ	11.658	44.213
	Moški	5.738	21.143
	Ženske	5.920	23.070
Visoka podiplomska izobrazba	SKUPAJ	1.436	8.748
	Moški	940	5.120
	Ženske	496	3.628

Vir: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi in spolu, statistične regije, Slovenija, Popis 2002.

Priloga 3: Razvojne možnosti

Slika 3.1: Ocena indeksa razvojne ogroženosti za občine na Gorenjskem, 2007-2013

Vir: Urad za makroekonomske analize in razvoj, 2006.